

V. Potenciální vektorové pole

Definice. Vektorové pole $\vec{f} = (U, V, W)$ se nazývá **potenciální pole** v oblasti $D \subset \mathbb{E}_k$ ($k = 2$ nebo $k = 3$), jestliže existuje skalární funkce φ taková, že $\vec{f} = \text{grad } \varphi$ v oblasti D .
Skalární funkci φ nazýváme **potenciálem vektorového pole** $\vec{f}$ v D .

Věta 1.4. Je-li $\vec{f}$ potenciální pole, pak jeho potenciál φ je určen jednoznačně až na aditivní konstantu.

Definice. Vektorové pole $\vec{f}$ se nazývá **potenciální pole v oblasti** $D \subset \mathbb{E}_k$ ($k = 2$ nebo $k = 3$), jestliže existuje skalární funkce φ taková, že $\vec{f} = \text{grad } \varphi$ v oblasti D .

Skalární funkci φ nazýváme **potenciálem vektorového pole $\vec{f}$ v D** .

Věta 1.4. Je-li $\vec{f}$ potenciální pole, pak jeho potenciál φ je určen jednoznačně až na aditivní konstantu.

Věta 1.5. Nechť $\vec{f}$ je spojitě potenciální vekt. pole v oblasti D s potenciálem φ .

Pak pro libovolnou křivku C v D s počát. bodem A a konc. bodem B platí:

$$\int_C \vec{f} \cdot d\vec{s} = \varphi(B) - \varphi(A)$$

Věta 1.6., 1.7.

Nechť $\vec{f}$ je spojitě vekt. pole v oblasti D .

Potom násl. výroky jsou ekvivalentní:

- (1) $\vec{f}$ je potenciální pole v D
- (2) křivkový integrál nezávisí v D na cestě
- (3) cirkulace podél libov. uzavřené křivky v D je nulová.

DEFINICE:

Oblast D v $\mathbb{E}_2$ se nazývá jednoduše souvislá, jestliže vnitřek každé uzavřené křivky v D leží v D .

Věta 2.6

(Postač. podm. pro potenciální pole, $n = 2$)

Nechť

1. D je jednoduše souvislá oblast v $\mathbb{E}_2$
2. $\vec{f}$ má spojité PD v oblasti D .
3. $\frac{\partial V}{\partial x} = \frac{\partial U}{\partial y}$ v D .

Potom $\vec{f}$ je potenciální pole v D .

Věta 2.5

Jsou-li PD funkcí U, V spojité v obl. D ,

pak rovnost $\frac{\partial V}{\partial x} = \frac{\partial U}{\partial y}$

je nutnou podm. pro potenciální pole v D .

Potenciál, příklady

1. Dáno vektorové pole

$$\vec{f} = (2xy^2 + 3x^2, 2x^2y)$$

a) Určete potenciál φ tohoto pole v největší možné oblasti D .

b) Určete $\int_C \vec{f} \cdot d\vec{s}$, kde

C je křivka od bodu $A = [1, 0]$ do bodu $B = [2, 2]$

---

2. Dáno vektorové pole

$$\vec{f} = \left(\frac{\cos x}{y} - 2x, \frac{1}{y} - \frac{\sin x}{y^2} \right).$$

- a) **Ověřte, že křivkový integrál $\int_C \vec{f} \cdot d\vec{s}$ nezávisí na cestě** v oblasti $D \subset \mathbb{E}_2$
(určete největší možnou oblast).
- b) **Určete potenciál φ** tohoto pole v D .
- c) Pomocí potenciálu **určete $\int_C \vec{f} \cdot d\vec{s}$** ,
kde C je křivka s počát. bodem $A = [0, 1]$
a konc. b. $B = [\pi/2, 1]$.